

เชื้อลิสทีเรียกับความปลอดภัยของผู้บริโภค

(Listeria : safety of consumer)

Listeria เป็นเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้อาหารเป็นพิษ แม้ว่าพบการระบาดของเชื้อชนิดนี้ไม่บ่อยเท่ากับเชื้อ *Salmonella* หรือ *Compylobacter* แต่ *Listeria* ก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเสียชีวิตได้ในอัตราที่สูง รวมถึงการแท้งบุตรของสตรีมีครรภ์ และการตกของทารกหลังคลอด และเป็นเชื้อที่สร้างปัญหาเกี่ยวกับอาหารที่เก็บไว้ในตู้เย็นได้ เนื่องจากเป็นเชื้อที่สามารถเจริญได้ที่อุณหภูมิต่ำ ปัจจุบันได้มีการแยกสปีชีส์ของเชื้อนี้ โดยอาศัยคุณสมบัติทางชีวเคมี และการศึกษาด้านดีเอ็นเอ (DNA Hybridization) สามารถแบ่งเชื้อนี้ออกเป็น 7 สปีชีส์ คือ *L. monocytogenes*, *L. innocua*, *L. welshimeri*, *L. seeligeri*, *L. ivanovii*, *L. grayi* และ *L. murrayi*

อย่างไรก็ตามเฉพาะ *L. monocytogenes* ที่ทำให้เกิดอาหารเป็นพิษ แม้ว่าสปีชีส์อื่นได้แก่ *L. welshimeri*, *L. seeligeri*, และ *L. ivanovii* จะเคยพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำให้เกิดโรคด้วยก็ตาม สำหรับแหล่งที่มาและการปนเปื้อนในอาหาร พบว่า เชื้อชนิดนี้สามารถแพร่กระจายอยู่ในสิ่งแวดล้อม

ตามธรรมชาติ มักพบได้ในดิน น้ำ น้เสีย ผักเน่าเปื่อย มูลสัตว์ และขี้ไก่ขี้หมู นอกจากนี้ยังสามารถพบเชื้อ *L. monocytogenes* ได้ในอุจจาระของคนและสัตว์ ดังนั้นคนและสัตว์จึงมีโอกาสสูงที่จะเป็นพาหะของเชื้อชนิดนี้ส่งมอบให้ผลิตภัณฑ์อาหารที่ทำจากพืช และสัตว์จึงมีโอกาสที่จะปนเปื้อนเชื้อชนิดนี้อยู่ ได้แก่ เนื้อสด เนื้อแช่แข็ง น้ดื่มดิบ ผลิตภัณฑ์จากนม เช่น เนยแข็งแบบนุ่ม (soft cheese) รวมถึงผลิตภัณฑ์จากผักและผลไม้

แม้ว่าเชื้อ *Listeria* จะสามารถเจริญได้ที่อุณหภูมิต่ำกว่า 5°C แต่การเจริญจะค่อนข้างช้ามาก อุณหภูมิที่เชื้อสามารถเจริญได้ดีจะอยู่ระหว่าง 30-35°C การติดเชื้อ *Listeria* จะมีอาการคล้ายไข้หวัด ได้แก่ มีไข้หนาวสั่น บวมแดงตามีอาการระคายเคืองของกระเพาะอาหาร กรณีที่เชื้อได้แพร่เข้าสู่ระบบประสาท อาจมีอาการดังนี้ คือ ปวดหัว คอแข็ง มึนงง เกิดอาการชักกระตุกหรือมีอาการหดเกร็งของกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง สำหรับหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ เชื้อสามารถที่จะแพร่ผ่านรกไปสู่ทารกในครรภ์ เป็นสาเหตุทำให้เกิดความแท้ง ซึ่งระยะฟักตัวของเชื้อโดยเฉลี่ยประมาณ 3 สัปดาห์ ดังนั้นหากท่านเป็นผู้ที่อยู่ในสภาวะเสี่ยง และเกิดอาการข้างต้นควรรีบปรึกษาแพทย์ทันที

**โครงการเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการผ่านสื่อหนังสือพิมพ์
คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**